

Fra Plaza i Nord Dakota

ved

Magnus Sherven

Samhold 27. september 1907

Plaza er en by, som fyldte sin et-aars fødselsdag 20. juli. Et aar? By? Ja, jeg skulde mene, det er by. Kald det nu ikke en amerikansk-røne, naar jeg her nedtegner de forskellige forretninger som her drives; for det er den nøgne sandhed.

3 bankforretninger

4 assorterte forretninger i farmmaskiner

3 forretninger i byggematerialer

4 forretninger i isenkram

3 kafeer

2 hoteller

3 barbersalonger

1 klædesforretning

1 skomager og sælemagerforretning

4 kornlagere

2 fotografiske atelierer, samt en avis

Er ikke dette et stykke av tusen og en nat? For et aar siden var det ikke en hytte at se her.

«I har vel alting der?» vil I vel si. Aa nei, Gud bedre det. Jeg skal fortælle eder, der er noget som I har en velsignelse af paa Gjøvik, men som vi ikke har her: børn, kvinder og gamle folk. Det er jo altid bare de unge, kraftige folk som emigrerer, og her har de ikke havt tid til at bli gamle.

Jeg vi standse her og fortælle at jeg læste hr Rudis stykke i «Samhold» fra Dakota, og at jeg ikke kjendte Dakota igjen.

Det var en løgn paa vor unge stat, men kanskje en sandhed, skrevet om en af de gamle øststater, som begynder at bli overbefolket. Hvad det nu var og ikke var: han skrev om noget han ikke kjendte til og støttede til og med sin paastand paa en Boston-doktors udtalelser, en mand som lever flere hundrede mil herfra og som kanskje aldrig har sat sin fod på Dakotas grund. Hvis n. Dakota var saa usselt, som hr. Rudi sier, saa vilde jeg ikke havt anledning til at skrive om Plaza – simpelthen af den grund, at indianerne fremdeles vilde vært

enehersker, og Plasas fødselsdag udatt. Dakota har bestandig, siden den ble setlet, været en blomstrende stat; men aldrig bedre end nu.

Tilbake til «The Pride of the prairie». Det var festligheder 19de og 20de juli, jeg skulde skrive om. I flere uger i forveien blev det gjort forberedelser, og om aftenen den 18de kom en indianertrup galopperende ind til byen. De udbragte brev fra sin høvding til «blegansikternes høvding» omtrent saalydende: «Vi kommer til festen. Hvor skal den røde mand opslaa sit telt? Blegansigt skaffe meget kjød! Den røde mand liker kjød. Vil danse for blegansigterne».

I forbindelse med denne indianerhistorie anbringes her billedet af en medicinmand (han i midten med hornene), da det muligens kan interessere norske «medisinmend» at erfare, i hvilket ornat deres kolleger i det fjerne vesten opererer. Squawen og de to børn er hans familie; den anden mand er en fuldblods indianer, der gjør tjeneste i politiet. Det første jeg hørte, da jeg tørnet du om morgenden den 19de var: «Indianerne kommer». Hvilken frygtelig nyhed var ikke dette for noen aar tilbake? Og rædelsfuldt maa det ha været for de stakkels nybyggere, som for nogle aar siden var udsat for deres raseri.

Riktig tillidsvækkende saa de nu ikke ud nu heller, med riflen bag ryggen og patronerne i bæltet. De som havde familie, kjørt, og de unge krigere red. Paa vestsiden af byen opslog de sine telte, og om eftermiddagen kom mændene op i byen. De fik 2 store okser, saa de fik nok hvad de havde forlangt: «plenty beef».

Det første paa programmet var konsert af Plaza musikforening og saa blev der kapridt mellem 4 indianere og 4 hvide «cowboys».

Der var en stor skare tilskuere og alle mand af indianerstammen var der. Jeg gik ind i deres flok og saa paa de veirbidte kroppe. De lod som de ikke brød seg en døit, om hvem som vandt. Det var et vildt ridt. De hvide sat kjækt i sadelen, men de røde, som ingen

sadel brugte, var som vokset sammen med hesten.

En ung, kjæk kriger, «den sorte diamant» var hans navn, kom næsten staks foran de andre, men en hvid holdt sig lige bak ham, og det saa næsten ud for at han skulde hale sig op ved siden av «den sorte diamant».

Det var en spændende situation. Da de kom nær maalet, forlod al sindighed og ligegyldighed de røde tilskuere.

De sprang rundt og raabte og skreg som rene djævle; og «den sorte diamant» med det lange sorte haar flagrende for vinden, huen havde han mistet, anstrængte sin hest til det yderste og – vandt. Jeg saa fra mine sidekammerater, for nu blev de vel krye, tænkte jeg. Det var de vel; men neimen om nogen kunde se det paa dem. De havde lagt sine ansigter i de ligegyldigste folder af verdee. Saa drog de reb. 10 røde paa den ene side og 10 hvide paa den anden. Med skam for min ansigtsfarve maa jeg si, at indianerne ogsaa denne gang gik af med seiren. Indianernes krigsdans om kvelden samlede alle. Før, naar de dansede sin krigsdans, var det nok bedst at ha riflen færdig, og da gik der koldt nedover ryggen paa mange og haaret reiste sig paa hodet: saa meget lettere for indianeren at faa skalpen af, naturligvis. For at se, klatret jeg op og hang efter lænderne i en stolpe, for trængselen var stor. Dans er nu ikke efter min formening det rette navn paa det, som foregik. Det er nærmere et «skuejpil». Musikken bestod af en tromme, hvorpaa 6 mand ubarmhjertig hamrede løs; mens krigerne i fuld krigsstads med bemalede ansigter og befjærede dragter, hoppede rundt og „spilte, hvordan de skulde dræbe sine fiender og hvor grusomt de skulde pine dem. En surrende monoton sang med vilde hyl indimellem kunde vel ikke sies at virke beroligende, og naar larmen og hylene blev paa det værste, kunde man fristes til at tro, at folk blev skalperede i hobetal. Siden dansede de hvide til langt paa nat.

Her er jo, som før sagt, svært faa jenter; men i anledning festen var de kommet østenfra og det smukke køn var godt repræsenteret. Plazagutterne brugte da ogsaa anledningen saa godt de kunde, og mangen en veirbidt pebersvend drømte nog den nat om «et eget bo, en half saa øm» osv. Paa formiddagen næste dag var der «squaw-dans.» Indianeren kalder sine kvinder «squaws». De var fine, kan I tro, og trippede saa let og elegant i sine mokkasiner, saa de gjorde kønnet øl ære. Musikken var ogsaa denne gang den sedvanlige «tam-tam», og deres monotone sang hørtes mæst ud som «ti ti ti».

Ridning af vilde heste var vel en voldsom sport; men da dette jo er cowboyens levebrød og indianernes fornøielse, saa blev ingen kastet af, endskiønt det er lidt grovere løier at fange og tæmme en vild hest end at ridetæmme «Svarten» eller «Blakken» som er vandt med at ede af menneskets haand. Straks efter middagen, begyndte indianerne at lave en «vognborg», sætte sine vogne i en ring. Her skulde afskeden tages. Længe før tiden havde jeg og et par kamerater tat plads paa en af vognene, for vi forstod, at her blev der trængsel tilgangs. Formanden for festkomiteen var bankchef Linder, og det første, som vakte min opmærksomhed, var at se ham og en gammel ærværdig høvding røgte fredspiben. Først dansede krigerne, saa squawene og tilsidst alle. Som jeg sidder der i enfoldige betragtninger og spekulerer paa, hvordan en polkamasurka eller en springdans med en af de røde skønheder vilde være, hopper en hvid mand ind i ringen og griber fat paa en ung sauaw og vil være med i lege. Jomen var hun lig sine hvide søstre; hun vilde ikke danse med hvemsomhelst. Enten det nu var, fordi han var hvid eller kanske del lugtet brændevin af ham, nok er det, hun vilde ikke, og da han blev paatrængende, begyndte hun at græde. Enden blev, at en indianerpolice jagel ham ud af ringen. Om lidt slog høvdingen til lyd og stod op og holdt en tale, som

blev oversat af en tolk, til hr. Linder, som, rød til haarroden stod og og fortalte, at høvdingen havde foræret ham en hest som venskabsbevis..

Det var, hvad Linder sa; men senere fik vi ud af tolken, at høvdingen vilde like at faa ham til svigersøn. Vi er alle skrækkelig skinsyge paa Hr. Linder. Her, som overalt i Nord-Dakota, er der en masse skandinaver. Størsteparten af dem her er svensker, men af de faa jenter, vi har i byen, er der da en fra Gjøvikkanten, nemlig frøken Paulseth, søster af fru skomager Kristiansen, Gjøvik. Hun eier et førsdeklases dampvaskerier, hvor hun sysselsætter 4 – 5 personer. Forresten kan jeg nævne en mand, jeg mødte for et par dage siden, som alle, der eksrercerede paa Jørstadmoen for nogle aar siden, godt kjender, O. K. Nordeng. Ellers er der her folk nær sagt fra verdens fire hjørner, baade tyskere, norske og bergensere.